

Norges vassdrags- og energidirektorat

Deres referanse: 202504892

Videre restaurering av gyteområder ved Vassenden i Byglandsfjord – svar på høringsuttalelser

Det har kommet høringsuttalelser fra Bygland kommune og fra Evje og Hornes kommune. Siden Evje og Hornes stiller seg bak uttalelsen fra Bygland kommune besvares uttalelsene samlet.

Generelt

Vi mener kommunens innspill er godt faglig fundert og i stor grad i tråd med kunnskapen som ligger til grunn for tiltaksplanen. Innspillene vil bli innarbeidet i detaljering og prioritering av tiltakene som besvart nedenfor og fulgt opp i overvåking og evaluering gjennom prosjektperioden.

Oppveksthabitat

Ved restaurering av oppveksthabitat er det foreslått å legge ut trerøtter eller stein/blokker i elvebotnen. Kommunen ønsker ikke bruk av trerøtter i elva, då dette kan vanskeliggjøre utøving av fiske, særlig ved bruk av garn og not.

Vi tar kommunens innspill til etterretning og vil ikke benytte trerøtter.

Habitatkartlegging

Kommunen anbefaler utarbeidelse av et mer detaljert habitatkart.

Tiltaksplanen bygger allerede på omfattende kartlegging ved bruk av drone, ekkolodd, undervannskamera og snorkling, og det skal gjennomføres oppdaterte registreringer før og etter tiltak. Vi er enige i behovet for en tydeligere systematisering og vil sammenstille eksisterende data i flere habitatkart som inkludere informasjon om substrat,

dybdeforhold, vannhastighet og kjente gyteområder. Denne informasjonen vil bli publisert i et eget notat eller rapportvedlegg fra det pågående blekeprosjektet.

Gytegroper på større dyp

Kommunen ønsker at (1) metodikk for kartlegging og prøvetaking av gytegroper på større dyp vert innarbeidd i tiltaksplanen og (2) at det vert lagt til rette for sammenliknbare dataserier på tvers av ulike dyp

Gyteområdene vil bli fulgt opp gjennom en kombinasjon av fysisk prøvetaking og artsbestemming av rogn, bruk av undervannskamera og telling av gytefisk ved snorkling. Tiltakene er planlagt og gjennomføres med grunnlag i etablerte anbefalinger for «best practice» innen restaurering av gyteområder, og den foreslåtte metodikken for oppfølging og evaluering vurderes samlet sett som tilstrekkelig for å dokumentere effekt. Bruk av dykker med luft vil være både kostnadskreven og innebære betydelige HMS-utfordringer og vurderes ikke som en hensiktsmessig metode.

Den viktigste og mest robuste evalueringen av tiltakene på lengre sikt vil være utviklingen i gytebestanden, slik den framkommer gjennom de etablerte tidsseriene for bestandsovervåking som beskrevet i tiltaksplanen.

Når det gjelder sammenliknbare dataserier på tvers av ulike dyp, gjennomføres dette for de grunneste områdene. Når det dokumenteres gytegroper av bleke ved en gitt kornsammensetning av grus og vannhastighet på de grunnere områdene er det også rimelig å anta at tilsvarende forhold på større dyp benyttes som gyteplasser for bleka. At bleka også gyter på større dyp på Vassenden er dokumentert ved bruk av kamera.

Overvåking av fisk som vandrer forbi dammen

Det er viktig å få kunnskap om hvor stor andel av blekebestanden som vandrer nedstrøms under dammen og dermed ikke kan vandre tilbake til fjorden. Denne problemstillingen vil delvis bli belyst i tiltaksplanen ved merking av gytefisk med akustiske sendere og bruk av lyttebøyer for å registrere vandringsmønstre. Dette vil gi et tall på hvor mange av de merkede fiskene som går tapt nedstrøms dammen. Imidlertid er antallet som merkes relativt lavt (50 stk i søndre del). I tillegg merkes det hver høst bleke med PIT-merker i storruser i søndre del av Byglandsfjorden. Dette gjør at i størrelsesorden 10 % av blekene som tas i storruser i søndre del er PIT-merket. I regi av blekeprosjektet planlegges det innfangning av bleker nedstrøms dammen høsten 2026. Om en lykkes med dette vil en undersøke andelen PIT-merket bleke i utvalget og dermed få mer kunnskap om problemstillingen.

Kommunen etterspør en vurdering av om antall akustisk merkede individer er tilstrekkelig (50stk.). Denne merkingen vil bli gjennomført i første året av tiltaksplanen (2026). Resultatene fra disse studien bli lagt til grunn for å vurdere behov for oppfølgende merkeforsøk innenfor rammen av prosjektet.

Prioritering av restaurering ved den gamle nåledammen

Tiltaket knytte til restaurering og habitattiltak i området ved nåledammen er gitt som en opsjon. Dette er gjort fordi dette er et relativt kostnadskrevenende tiltak som går utover de fastsatte rammene for tiltaksplanen, og fordi tiltak knytte til nåledammen først ble spilt inn etter at rammene for tiltaksplanen var gitt. Opsjonen kan bli realisert dersom det gjenstår tilstrekkelige midler mot slutten av prosjektperioden.

Den mindre kostbare delen av opsjonen - grusutlegg ved bruk av maskin / helikopter - kan etter all sannsynlighet bli gjennomført. I lys av henvendelsen fra kommunen vil denne delen av tiltaket bli gitt økt prioritet.

I tillegg vil det fortløpende bli vurdert muligheter for en mer omfattende restaurering av området ved den gamle nåledammen. Ved eventuell fjerning vil betongrester og annet bygningsavfall håndteres på forskriftsmessig måte.

Behov for vurdering av erosjonseffekter

Tiltaket vil i lite grad tilføre masser eller endre avløpstverrsnittet. Det forventes derfor ingen vesentlige hydrauliske konsekvenser som igjen vil føre til større erosjonseffekter. Planen er en videreføring av tidligere benyttet metodikk for å øke gyte- og oppvekstareal, og det er ikke bemerket eller registret noen endringer i erosjon som følge av disse tiltakene.

Om det mot formodning oppstår uønskede erosjonseffekter kan disse bli fulgt opp med egnede tiltak. Tiltakshaver vil ha dialog med kommunen om denne problemstillingen.

Registrering i Vann-nett

Vi støtter dette fullt ut og vil bidra til at tiltakene registreres i Vann-nett.

Mulige konflikter ang. arealformål og båtbruk

Tiltakshaver vil ha dialog med kommunen i forkant av gjennomføringen for å sikre at tiltakene ikke kommer i konflikt med eksisterende eller planlagt arealbruk. Dersom det likevel skulle oppstå slike konflikter, vil tiltakene bli tilpasset ved behov.

David Jan Menger
Natur- og miljøansvarlig
Otteraaens Brugseierforening